

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมใน 7 ประเด็นหลัก คือ

1. ปรัชญาและหลักการแนะแนว
2. ชุดกิจกรรมแนะแนว
3. การจัดประสบการณ์แบบร่วมมือ
4. แนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสา
5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา
6. นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ปรัชญาและหลักการแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวที่ดีควรยึดปรัชญาการแนะแนวเป็นแนวทางในการให้บริการแนะแนว

- 1) บุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและเจตคติ
- 2) บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่ามีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน และมีศักยภาพแฝงอยู่ในตน ควรพัฒนาให้เจริญขึ้นทุกด้าน
- 3) พฤติกรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านการเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปด้วยดีหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยและสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
- 4) พฤติกรรมทุกอย่างของบุคคลย่อมมีสาเหตุ การที่บุคคลจะแสดงออกอย่างไรหรือเป็นเช่นไร ย่อมเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุ
- 5) บุคคลย่อมมีศักดิ์ศรีและการยอมรับซึ่งกันและกัน
- 6) ธรรมชาติของคนอยู่รวมกันเป็นสังคม ไม่มีใครสามารถมีชีวิตอยู่คนเดียวเพียงลำพัง จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การให้บริการแนะแนวและการจัดกิจกรรมแนะแนวจึงควรยึดปรัชญา การแนะแนว เป็นแนวคิดการช่วยเหลือบุคคลให้ประสบความสำเร็จตามอัตภาพ

หลักในการดำเนินงานแนะแนวไว้ 7 ประการ ตามแนวคิดของ (พนม ลิมาอารีย์, 2533 น. 10) พอสรุปได้ดังนี้

1) บุคคลย่อมมีความแตกต่าง การยอมรับความแตกต่างของบุคคล เป็นแนวคิดหลักของปรัชญาการแนะแนว การแนะแนวจึงมุ่งส่งเสริมให้บุคคลมีพัฒนาการตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล อย่างมีบูรณาการสูงสุดขีดความสามารถของแต่ละบุคคล

2) มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่า ในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงยิ่ง ดังนั้น สถาบันต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นบ้าน โรงเรียน วัด ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน จึงควรช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรบุคคลทุกคนให้มีความเจริญงอกงามและมีพัฒนาการที่สูงสุดในทุกด้าน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

3) การแนะแนวเกิดจากความร่วมมือไม่ใช่การบังคับ ในทางการแนะแนว มีความคิดเห็นว่าการแนะแนวอันเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการควรเป็นไปโดยความร่วมมือของทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ให้บริการและฝ่ายผู้รับบริการแนะแนว และไม่มีการบังคับ

4) มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าและมีเกียรติยศ ในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าเป็นคุณค่าและมีเกียรติยศเท่าเทียมกัน จึงไม่ควรดูถูกเหยียดหยามแม้เขาจะมีปัญหาที่ตามและทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกกำหนดเป้าหมายสำหรับชีวิตของตน

5) พฤติกรรมของบุคคลย่อมเป็นสาเหตุและจุดมุ่งหมาย ในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าการพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุและจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมของบุคคลที่ผิดปกติหรือเบี่ยงเบนไป จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงสาเหตุแห่งความผิดปกตินั้น ๆ เสียก่อน เมื่อค้นพบสาเหตุแล้วย่อมจะสามารถให้ความช่วยเหลือได้ถูกจุดและทำได้ง่าย

6) การแนะแนวเป็นการพัฒนาการด้านส่วนตัว ในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าเป็นงานด้านการศึกษามุ่งพัฒนามนุษย์ในด้านสมองหรือสติปัญญาเท่านั้น แต่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นจำเป็นต้องพัฒนาด้านส่วนตัวด้วย ซึ่งถือว่าเป็นงานด้านการแนะแนวโดยเฉพาะ เป็นการช่วยเหลือให้มนุษย์ได้รู้จักและเข้าใจตนเอง

7) การแนะแนวเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มีลำดับขั้นและต่อเนื่อง ในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าการแนะแนวเป็นกระบวนการที่ควรเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และก้าวสู่โลกของงาน

จากปรัชญาของการแนะแนวดังที่กล่าวแล้วนำมาสู่การกำหนดเป็นหลักการสำหรับการดำเนินงานแนะแนว ซึ่ง วัชรี ทรัพย์มี (2531, น 4) กล่าวถึงหลักการดำเนินงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ โดย ผู้ดำเนินงานแนะแนวต้องมีหลักสำหรับยึดถือและปฏิบัติ พอสรุปได้ดังนี้

- 1) การแนะแนวจัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคคลในทุกด้าน
- 2) การแนะแนวนั้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 3) การแนะแนวเกิดจากความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย
- 4) การแนะแนวยึดหลักสิทธิและเสรีภาพบุคคล
- 5) การแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีการวางแผนระยะยาว
- 6) การแนะแนวมีจุดมุ่งหมายทั้งทางด้านการป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการ
- 7) ผู้ทำหน้าที่แนะแนวจะต้องมีคุณสมบัติ และได้รับการฝึกอบรมทางการแนะแนวมาโดยเฉพาะ
- 8) การแนะแนวมีหลักการในการช่วยให้บุคคลปรับตัวได้ในปัจจุบัน และมีการวางแผนที่ดีในอนาคต
- 9) การแนะแนวตั้งอยู่บนหลักการว่าถ้าบุคคลแต่ละคนได้พัฒนาจนถึงขีดสูงสุดในทุกด้าน และสามารถปรับตัวได้ดีแล้ว สังคมก็จะพัฒนารุ่งเรืองต่อไปด้วย

2. ชุดกิจกรรมแนะแนว

การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักโลกรอบตัว ด้วยกลวิธี และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้สามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเหมาะสมและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายทางการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย (1) คำชี้แจงและการเตรียมการของผู้ให้บริการ (2) แผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งระบุชื่อ ใบบาง ใบบทความรู้ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมไว้ในแต่ละแผน อาจเป็นกรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ สื่อสังคมออนไลน์ คลิปวิดีโอ มัลติมีเดีย และฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุดกล่องหรือซอง จะบรรจุคู่มือครู คู่มือนักเรียนและสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง (3) คำชี้แจงการใช้เครื่องมือตรวจสอบพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ๆ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545, น. 80), บุชากร ตันทวารรณ (2545, น. 30)

ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับทุกกลุ่มคนทั้งเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ในขอบข่าย ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยมีรูปแบบและเทคนิคหลากหลาย อาจเป็นกิจกรรมแนะแนวโดยตรงหรือผสมผสาน ในการเรียนการสอน การฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม ดังที่ สมร ทองดี และปราณี รามสูต (อ้างถึงใน ชลธิชา จันมณี, 2554, น. 92) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมแนะแนว หากกระทำได้

เหมาะสมจะส่งผลดีต่อผู้รับบริการในการแก้ปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ปัญหายาเสพติด การขาดความมีระเบียบวินัย ขาดคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการทางการแนะแนวก็น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่แก้ปัญหาได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน สังคม และนอกจากช่วยให้ผู้รับบริการได้พัฒนาตนเองแล้วยังสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่ สังคมได้ช่วยให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สังคมปัจจุบันปรารถนาให้เกิดขึ้น ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวจึงมีความสำคัญทั้งต่อผู้ให้และผู้รับบริการ

จากเอกสารงานวิจัยที่ได้ศึกษา พอสรุปถึงความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว ได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาของผู้รับบริการทั้งเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ขอบข่าย คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งโดยทั่วไปจะมีส่วนสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ 1. คู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรม (วัลย์ลักษณ์ ภักดีผล, 2533, น. 9) (อลิสสา กุระมสุวรรณ, 2553, น. 83) ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนว มีรายละเอียดดังนี้

1. คู่มือครู ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงทั่วไป วัตถุประสงค์ วิธีการใช้เครื่องมือวัด เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบวัด การใช้แบบทดสอบ คำชี้แจง แผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สื่อ อุปกรณ์การจัดกิจกรรมอาจเป็นกรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ สื่อสังคมออนไลน์ คลิปวิดีโอ มัลติมีเดีย และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม

2. โปรแกรมกิจกรรม หัวข้อเรื่อง ซึ่งประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ วิธีการ ดำเนินการ อุปกรณ์และการประเมิน

จากเอกสารงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้า พอจะสรุป องค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งประกอบด้วย (1) คู่มือผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คำชี้แจง การเตรียมการของผู้ให้บริการ และแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ (2) คู่มือผู้รับบริการ ประกอบด้วย ใบงาน ใบความรู้ อาจเป็นกรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ สื่อสังคมออนไลน์ คลิปวิดีโอ มัลติมีเดีย และแบบทดสอบ ก่อน-หลัง (3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

การดำเนินกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับข้อกำหนดขั้นตอนอย่างเป็นระบบมีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

สมร ทองดี และปราณี รามสุต (2545, น. 48-50) ได้แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ดัดแปลงมาจาก Luckner และ Nadler มี 4 ขั้น (ERGA)

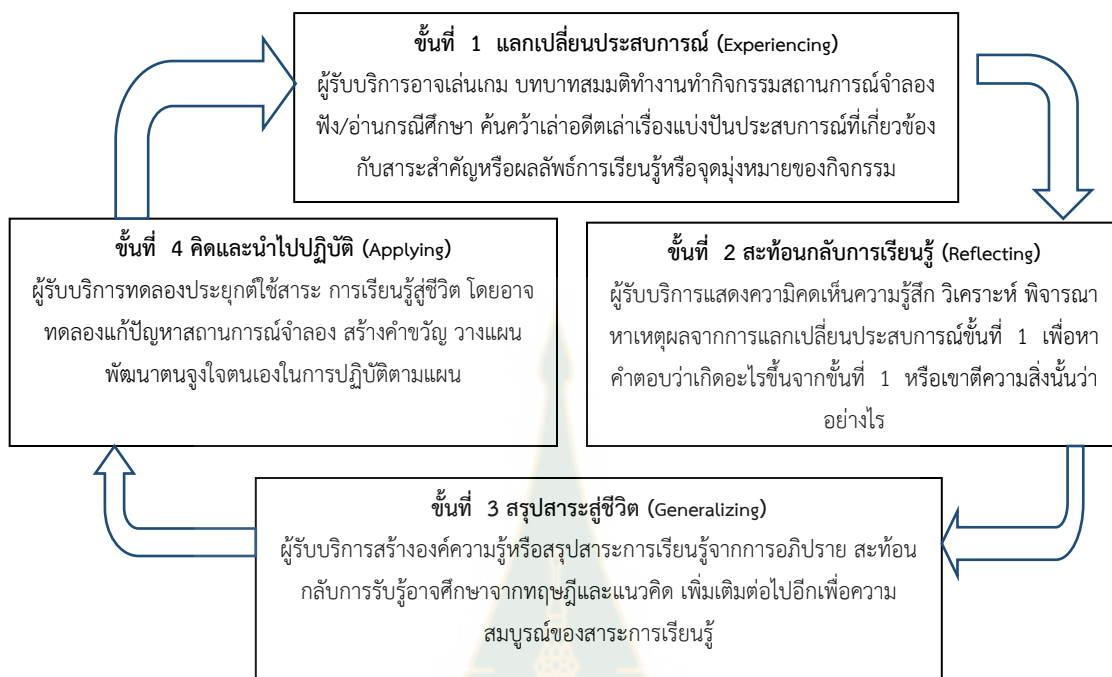
คือ ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ (Experiencing) ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ชุดกิจกรรมแนวนอน หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบใหม่มีความสอดคล้องกับ เนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ กิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจัดทำในลักษณะของสื่อประสม ประกอบไปด้วย คู่มือครู และโปรแกรมกิจกรรม โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น เกมการอภิปราย กรณี ตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ตลอดจนการใช้สื่อ และอุปกรณ์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาหรือกิจกรรม ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะ เสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัตินำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้บริการต้องกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้เป็น “ผู้ร่วมทำกิจกรรม” ไม่ใช่ “ผู้สังเกตการณ์” ต้องจัด กิจกรรมให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมสนุกสนานมีชีวิตชีวาโดยอาจใช้เกม เพลง นิทาน ข่าวกรณีศึกษา ฯลฯ เป็นสื่อแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้รับบริการอาจเล่นเกม บทบาท สมมติ ทำงานทำกิจกรรม สถานการณ์จำลองฟังหรืออ่านกรณีศึกษาค้นคว้า เล่าอดีตเล่าเรื่องแบ่งปัน ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผล จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้น จากขั้นที่ 1 นั้นหรือเขาตีความสิ่งนั้นว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้หรือสรุปสาระการ เรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับการเรียนรู้จากทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความ สมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้ สู่ชีวิต โดยอาจทดลอง แก้ปัญหา สถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนพัฒนาตน จูงใจตนเอง ใน การปฏิบัติตามแผน ซึ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 อาจมีความต่อเนื่องคาบ เกี่ยวกันจนแยกไม่ออกหรือบางครั้งมีการสลับขั้นตอน เช่น อาจจัดกิจกรรมนำเสนอสาระการเรียนรู้หรือ องค์ความรู้ก่อนจากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์แล้วเป็นกิจกรรมสะท้อนกลับการเรียนรู้สุดท้าย เป็นกิจกรรม ได้ทดลองประสบการณ์และประยุกต์ใช้ซึ่งขั้นตอนนี้จะอยู่เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรมเสมอ และเมื่อถึงขั้นคิดและนำไปปฏิบัติก็อาจกลับเข้าสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่เพื่อ เสริมสร้างการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติได้ดีขึ้น และเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไปอีก วงจร กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอนอธิบายโดยภาพ

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ที่มา : สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545, น. 50) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องและกิจกรรมแนะหน่วยที่ 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

3. การจัดประสบการณ์แบบร่วมมือ

หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือโดยการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพากัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งตรงข้ามกับการเรียนที่เน้นการแข่งขันและการเรียนตามลำพัง

รูปแบบจัดประสบการณ์แบบร่วมมือ สามารถจัดได้อย่างหลากหลาย แต่ทุกแบบมีลักษณะร่วมกัน คือ แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ประมาณ 2-6 คน โดยสมาชิกทุกคนช่วยเหลือกัน มีการฝึกฝนการทำงานกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และการประเมินผลเป็นรายบุคคล

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้ทำงานร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มี

ความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีข้อดีหลายประการ คือ ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักศึกษา ช่วยพัฒนาความคิดของนักศึกษา ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการทำกิจกรรม ส่งเสริมทักษะ การทำงานร่วมกัน ทำให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์หรือมุมมองกว้างขึ้น และช่วยการปรับตัวในสังคมดีขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีรูปแบบอย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

1. คิดและคุยกัน (Think Pairs Share) , เพื่อนเรียน (Partners) , ผลัดกันพูด (Say and Switch) ทั้ง 3 รูปแบบเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน ให้นักศึกษาจับคู่กันในการตอบคำถาม อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสถานการณ์ หรือทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่กำหนดให้

2. กิจกรรมโต๊ะกลม (Roundtable) เป็นรูปแบบการสอนที่จัดกลุ่มนักศึกษาที่มีจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป เปิดโอกาสให้นักศึกษา ทุกคน เขียนความคิดเห็นของตน บอกเล่าประสบการณ์ความรู้ หรือสิ่งที่ตนกำลังศึกษาให้เพื่อนคนที่อยู่ถัดไปโดยเวียนไปทางด้านใดด้านหนึ่ง สมาชิกทุกคนจะใช้เวลาเท่า ๆ กันหรือใกล้เคียง

3. คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) , มุมสนทนา (Corners) , ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) เป็นรูปแบบการสอนที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ให้ช่วยกันตอบคำถาม แก้โจทย์ปัญหา หรือทำแบบฝึกหัด เมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มย่อยสามารถตอบปัญหา หรือแก้โจทย์ได้แล้ว ให้แลกเปลี่ยนกันตรวจสอบคำตอบ โดยการจับคู่ตรวจสอบหรือจัดมุมสนทนา

4. การสัมภาษณ์แบบสามขั้นตอน (Three Step Interview) รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้มี 3 ขั้นตอน โดยผู้สอนกำหนดคำถามหรือประเด็นโจทย์ปัญหาให้นักศึกษาตอบ มีหลักการดังนี้

- นักศึกษาจับคู่กัน คนที่ 1 เป็นผู้สัมภาษณ์โดยถามคำถามให้คนที่ 2 เป็นผู้ตอบ
- นักศึกษาสลับบทบาทกัน จากผู้ถามเป็นผู้ตอบ และจากผู้ตอบเป็นผู้ถาม
- นักศึกษาในแต่ละกลุ่มย่อย ผลัดกันเล่า สิ่งที่ตนรู้จากคู่ของตน ให้กลุ่มทราบ

5. การแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team Games Tournament หรือ TGT), การแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Team Achievement Division หรือ STAD) เป็นรูปแบบการสอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้คล้ายคลึงกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- การนำเสนอบทเรียน (Class Presentation)
- การจัดทีม (Team)

- การแข่งขัน/การทดสอบ (TGT ใช้การแข่งขัน ส่วน STAD ใช้การทดสอบ)
- การยอมรับความสำเร็จของทีม (Team Recognition)

6. ปริศนาความรู้ (Jigsaw) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ทุกกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกันโดยครูผู้สอนแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียน ออกเป็นหัวข้อย่อยเท่าจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่ม และมอบหมายให้นักศึกษาแต่ละคนในกลุ่มค้นคว้าคนละหัวข้อย่อย โดยนักศึกษาแต่ละคนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ที่ตนได้รับมอบหมายจากกลุ่ม สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันจะร่วมกันศึกษา จากนั้นแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตน เพื่ออธิบายหัวข้อที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟัง

7. การสืบสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบรรยากาศการทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะเลือกหัวข้อย่อย และเลือกวิธีการแสวงหาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตัวเอง หลังจากนั้นสมาชิก แต่ละคน จะรายงานความก้าวหน้า และผลการทำงานให้กลุ่มตนเองทราบ

8. การเรียนรู้เป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือเพื่อนเป็นรายบุคคล (Team Assisted Individualization หรือ TAI) เป็นการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการจัดการเรียนแบบร่วมมือ และการเรียนการสอนแบบรายบุคคลเข้าด้วยกัน เน้นการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ ส่งเสริมความร่วมมือภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

9. การเรียนรู้แบบร่วมมือผสมผสานการอ่านและการเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรม ที่มีองค์ประกอบน่าสนใจ ได้แก่ การสร้างกลุ่มอ่าน การจัดกลุ่มย่อย กิจกรรมการอ่านพื้นฐาน การหาเพื่อนช่วยตรวจสอบ การทดสอบ การสอนอ่าน การสอนเขียน เป็นต้น

รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถจัดได้อย่างหลากหลาย แต่ทุกแบบมีลักษณะร่วมกัน คือ แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ประมาณ 2-6 คน โดยสมาชิกทุกคนช่วยเหลือกัน มีการฝึกฝนการทำงานกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และการประเมินผลเป็นรายบุคคล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นการบูรณาการระหว่างการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว และหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้

4. แนวคิดเกี่ยวกับจิตอาสา

สำหรับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตอาสาจะได้กล่าวถึงความหมายของจิตอาสา ความสำคัญของจิตอาสา และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความหมายของจิตอาสา

องค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดให้ พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) เป็นอาสาสมัครสากล เพื่อเน้นถึงความสำคัญของงานอาสาสมัครและกระตุ้นให้คนในสังคม ภาครัฐ ภาคธุรกิจและองค์การเอกชนได้หาแนวทางที่จะส่งเสริมสนับสนุนยกระดับและสร้างความเข้มแข็งให้กับงานอาสาสมัครทั้งในระดับบุคคล กลุ่มและสาธารณชน

แนวความคิดเกี่ยวกับอาสาสมัคร (Volunteer Concept) ที่ได้จาก Susan Ellis และ H.Noques

นักวิชาการและผู้ทำงานในวงการอาสาสมัครพบว่า อาสาสมัครมีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

1. มีความเป็นอิสระในการเลือกที่จะทำหรือไม่ทำ (ตามพรสวรรค์/ความสนใจ)
2. มีความรับผิดชอบต่องาน รวมทั้งการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคล กลุ่มบุคคล และส่วนรวม
3. ไม่หวังรางวัลหรือผลตอบแทนเป็นเงินทอง
4. ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่

ในการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์แรงจูงใจอาสาสมัครในกลุ่มเยาวชนโดยฟอกซ์และคณะ (Fox; et al.2008:1) พบว่า องค์ประกอบที่พบมากที่สุดคือด้านคุณค่า (Value) รองลงมา คือ ด้านการทำความเข้าใจ (Understanding) และด้านหน้าที่การงาน (Career) ตามลำดับ ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าสังคม (Social)

การศึกษานี้ใช้คำนิยามที่กว้างและครอบคลุมของอาสาสมัครที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากกิจกรรมอาสาสมัครเยาวชน สโมสรนักศึกษาและองค์กรตลอดจนกีฬาและวัฒนธรรมองค์กร องค์กรเหล่านี้หลายแห่งตั้งอยู่ในเขตมหาวิทยาลัย ดังนั้นนักศึกษาจึงสามารถเข้าถึงได้ง่าย สถาบันการศึกษาสามารถใช้ความน่าสนใจของโปรแกรมเหล่านี้เพื่อดึงนักเรียนเข้าสู่การเป็นอาสาสมัครและควรสื่อสารผลลัพธ์ที่นักศึกษามีส่วนร่วมในมหาวิทยาลัยให้กับนักศึกษาในวงกว้าง อย่างไรก็ตามในขณะที่นักศึกษาเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย ภาคการกุศลที่กว้างขึ้นอาจไม่ได้รับประโยชน์ในระดับเดียวกันยกเว้นองค์กรด้านกีฬาและวัฒนธรรม พื้นฐานของมหาวิทยาลัยสำหรับการเป็นอาสาสมัครอาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมในระยะยาวของนักศึกษาเหล่านี้ในการเป็นอาสาสมัครภายหลังสำเร็จการศึกษา การเป็นอาสาสมัครตามวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย อาจเป็นเส้นทางสู่การเป็นอาสาสมัคร แต่มหาวิทยาลัยควรมีกิจกรรมที่ให้อำนาจแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือกับองค์กรไม่แสวงหาผล

กำไรในท้องถิ่นและศูนย์ทรัพยากรอาสาสมัครเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนที่มีอยู่ต่อไป ด้วยความสำเร็จด้านการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นซึ่งเป็นตัวทำนายของการเป็นอาสาสมัคร (Murray et al., , 2005) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยควรมีแนวโน้มที่จะเป็นอาสาสมัครอย่างมาก (Ram Acenan, Karen S. Smith, et al., 2010)

ความหมายของคำว่า จิตอาสาจากการหาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะเฉพาะที่คล้ายคลึงกันของคำว่าจิตอาสา ได้แก่ 1) เป็นการทำงานด้วยความสมัครใจไม่หวังผลตอบแทน 2) เป็นการสละเวลา แรงกาย แรงใจ และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคม และ 3) เป็นการกระทำที่ไม่ใช่ภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ โดยผู้ที่ได้ให้ความหมายของจิตอาสาไว้ เช่น ประวีตร พิสุทธิโสภณ (2554) ได้ให้ความหมายว่า จิตอาสา หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจเป็นผู้ให้ ให้สิ่งของ ให้เงิน ให้ความช่วยเหลือด้วยกำลังร่างกาย แรงสมอง ซึ่งเป็นการเสียสละสิ่งที่ตนเองมี แม้กระทั่งเวลา เมื่อแผ่ให้กับส่วนรวม หรือ ปิยะนาถ สรวิสูตร (2552) ได้ให้ความหมายว่า จิตอาสา หมายถึง จิตที่พร้อมจะให้ หรือเสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน พระไพศาล วิสาโล (วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, 2550; อ้างอิงจาก พระไพศาล วิสาโล, 2553, น. 82) ได้ให้ความหมายว่า จิตอาสา หมายถึง จิตที่ไม่นิ่งดูตายต่อสังคมหรือความทุกข์ยากของผู้คน และปรารถนาจะเข้าไปช่วย ไม่ใช่ด้วยการให้ทานให้เงิน แต่ด้วยการสละเวลา ลงแรงเข้าไปช่วย และด้วยจิตที่เป็นสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น ธาณิชกร กรองแก้ว (2550, น. 32) ได้ให้ความหมายว่า จิตอาสา หมายถึง คนที่มีจิตใจอาสาช่วยเหลือ อยากให้ผู้อื่นมีความสุข คนที่มาร่วมกิจกรรมจิตอาสา ก็คือ อาสาสมัคร หรือคือ บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือ สังคมด้วย ความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกันแก้ไขพัฒนาสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550, น. 22) ได้ให้ความหมายว่า จิตอาสา หมายถึง ความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวม โดยการเอาใจใส่ และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน แต่อย่างไรก็ตามได้มีผู้บัญญัติคำขึ้นมาใหม่ว่า จิตสาธารณะ บ้าง จิตสำนึกต่อสังคมบ้าง ซึ่งล้วนมีความหมายโดยรวมตรงกับคำว่า จิตอาสา คือ เริ่มจากไม่เบียดเบียนตนเอง และคนอื่น แล้วจึงทำการเพื่อแบ่งปัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลผู้คน และชุมชน (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2550, น. 3)

ผู้วิจัยสรุปความหมาย “จิตอาสา” ได้ว่าหมายถึง การเอื้อเพื่อพ่อแม่ การเสียสละเวลา สิ่งของ เงินทอง แรงกาย สติปัญญา เพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายรวมถึงกิจกรรมที่เคยกระทำมาแล้ว และกำลังจะเข้าร่วมในอนาคต หรือมีจิตใจที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดี ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขด้วย ความสมัครใจ และไม่หวังผลตอบแทน โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาในลักษณะมีความเอื้อเพื่อพ่อแม่ เมื่อ

เกิดสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ต้องการช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับความสุข ได้แก่ การอำนวยความสะดวก แบ่งปันสิ่งของ ให้คำแนะนำและชักจูงไปในทางที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่นหรือการให้กำลังใจ ปลอบใจ เป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทน 2) ด้านการเสียสละเพื่อสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาในลักษณะถึงความมีน้ำใจ การสละเวลา สิ่งของ แรงกายและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เป็นการกระทำด้วยความเต็มใจไม่มีใครบังคับ และ 3) ด้านมุ่งมั่นพัฒนาสังคม หมายถึง การแสดงออกของนักศึกษาถึงความตั้งใจในการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นต่อสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม กล้าเสนอความคิดเห็นในทางที่สร้างสรรค์สังคม การตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จโดยไม่ละทิ้งหรือหลีกเลี่ยงการทำงาน มีความเพียรพยายาม ช่วยเหลือผู้อื่น สนใจปัญหาของสังคม และเสนอความคิดในการแก้ปัญหา

4.2 ความสำคัญของจิตอาสา

จิตอาสาเป็นการทำจิตของเราให้เบิกบาน อย่าให้จิตของเราขุ่นข้น ทำงานร่วมกัน ระหว่างกาย (ภายนอก) และจิต (ภายใน) การทำงานอาสา คือ การทำงานที่ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์จะทำให้เราทำงานอย่าง เบิกบานสนุกสนาน จิตเสมือนน้ำใสที่หล่อเลี้ยงชีวิต จึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายทั้งต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ หากทำงานหวังผลตอบแทนแล้วไม่ได้รับจิตจะขุ่นข้นด้วยอารมณ์ท้อแท้เหมือนน้ำใสขุ่นข้นด้วยตะกอน จิตใจจะอุดตันเวลานั้นจะยิ้มไม่ออก (ปิยะนาถ สรวิสูตร, 2552)

พระไพฑูริล วิสาโล (2550, น. 20) กล่าวถึงความสำคัญของจิตอาสาว่า ในสภาพสังคมปัจจุบัน บุคคลต้องการความช่วยเหลือมีอยู่มาก การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เรื่องจิตอาสาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่พึงร่วมกันพิจารณาว่า ตนสามารถจะเป็นคนหนึ่งที่มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นในสังคมหรือไม่ จิตอาสาเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดองค์กร หรือเครือข่ายอาสาขึ้นมา เพื่อกระตุ้นจิตอาสาให้เพิ่มขึ้นในสังคมไทยเครือข่ายจิตอาสาเป็นองค์กรที่ดำเนินการ โดยตามปกติแล้ว การทำงานในลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นการทำงานที่เสี่ยงต่อชีวิตหรือการทำงาน เพราะถือว่าทำงานด้วยจิตอาสาลงไปทำ แต่เนื้อหาในการทำงานลักษณะนี้ กล่าวคือทำงานมีความมุ่งหมายต่องานในตัว มีคุณค่า และเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ แต่ผู้ทำงานจะเข้าใจความมุ่งหมาย และเห็นประโยชน์แค่ไหน ถ้ามองเห็นประโยชน์แล้วมีแรงกระตุ้นคือ ศรัทธา วิริยะ ขันติ สติ ปัญญา นี้คือองค์ประกอบของนักจิตอาสาอันเป็นแรงกระตุ้นในการทำงานของนักจิตอาสา จำเป็นต้องมีและสร้างให้เกิดขึ้น แรงกระตุ้นคือ ศรัทธาในการทำงานของจิตอาสา ต้องประกอบด้วยศรัทธาเชื่อมั่นในงานที่ทำ ศรัทธาคือการที่มีความเชื่อ ความมั่นใจ เห็นคุณค่า เป็นประโยชน์ของงานนั้น ศรัทธาเป็นสิ่งสำคัญ เป็นหลักที่อยู่ใใจเรา เป็นสิ่งที่ทำให้การทำงานที่เป็นเรื่องของร่างกายหรือทางสังคม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2545, น. 29) กล่าวถึงความสำคัญของจิตอาสาว่า การพัฒนาตนเองให้มีความเก่งกล้าสามารถในการทำงานนี้ นอกจากการเกิดผลภายนอก เช่น อาจจะได้ผลตอบแทนหรือได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนระดับงานแล้ว ก็มีผลที่แน่นอนภายในตัวเองไม่ว่าภายนอกเราจะได้รับผลตอบแทนหรือไม่ก็ตาม แต่ในตัวเราเรารู้ ก็คือการที่เรามีความขานขานาญมากขึ้น ทำอะไรได้ดีขึ้น เราจะมีผลตอบแทนให้หรือจะไม่มีก็แล้วแต่ แต่เรารู้สึกในตัวเองของเรา เราทำไปแล้วเราก็สบายใจ อิ่มใจของเรา ถ้ารู้สึกว่าการทำอะไรแล้ว เราทำได้ดีขึ้น นี่คือการพัฒนาตนเอง ขอให้เรามีความภูมิใจสบายใจในตัวได้ทันที ไม่ต้องรอให้คนอื่นเขามาให้ผลตอบแทน เช่น เราทำงานเกี่ยวกับงานรับอาสาสมัครทำงานเพื่อส่วนรวมของสังคม

การเป็นอาสาสมัครสามารถมีส่วนสำคัญในการพัฒนาความตระหนักรู้ของชุมชนและการรวมตัวกันเป็นชุมชนภายนอกมหาวิทยาลัย แต่จะเห็นได้ชัดว่าหากไม่มีการสนับสนุนการจัดการและโอกาสในการไตร่ตรองและการเป็นอาสาสมัครในบริบททางสังคมที่กว้างขึ้น การเป็นอาสาสมัครของนักเรียนอาจล้มเหลวในการตระหนักถึงประโยชน์หลายประการที่อาจเกิดขึ้นได้

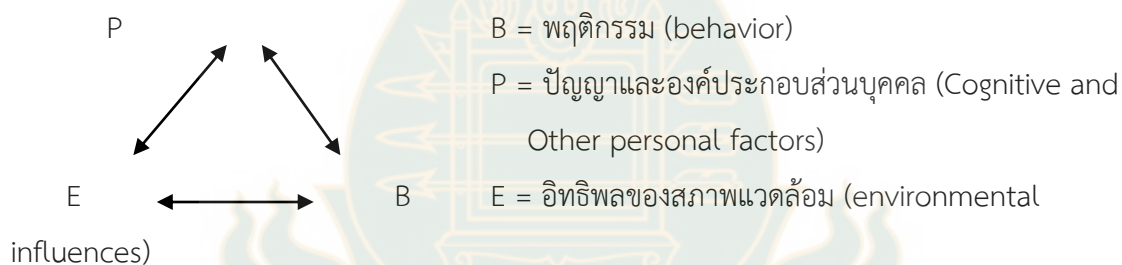
ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าโอกาสที่บุคคลจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมขนาดใหญ่ร่วมกับอาสาสมัครคนอื่น ๆ เป็นส่วนสำคัญของประสบการณ์การเป็นอาสาสมัคร อาจเป็นไปได้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวส่งเสริมความรู้สึกของชุมชนและการเป็นของอาสาสมัครและอาจสร้างเครือข่ายอาสาสมัครที่เข้มแข็ง องค์กรควรพิจารณาจัดกิจกรรมทางสังคมเป็นประจำซึ่งอาจกระตุ้นให้อาสาสมัครที่มีอยู่มีส่วนร่วมกับองค์กรในระยะยาวโดยรู้ว่าพวกเขาสามารถมีส่วนร่วมทางสังคมกับชุมชนของบุคคลที่มีใจเดียวกันได้ ในทำนองเดียวกันเพื่อผลประโยชน์ของการรักษาไว้ การรับรู้ถึงความพยายามของอาสาสมัครผ่านใบรับรองพิธีมอบรางวัลการเสนอชื่อ 'พนักงานประจำเดือน' และสิ่งจูงใจอื่น ๆ ดังกล่าวอาจสร้างวัฒนธรรมที่อาสาสมัครรู้สึกชื่นชมและมุ่งมั่นที่จะดำเนินการต่อไปซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย สุดท้ายคำแนะนำเหล่านี้จะไม่สามารถทำได้หากไม่มีองค์กรต่าง ๆ ใช้เวลาพิจารณามุมมองที่เป็นเอกลักษณ์ของอาสาสมัคร การเปิดช่องทางสำหรับข้อเสนอแนะและการสื่อสารอาจตอบสนองความปรารถนาของอาสาสมัครที่จะรู้สึกรับฟังในขณะที่การปลูกฝังความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสิ่งที่อาสาสมัครในสถานที่หนึ่ง ๆ อาจต้องการ (แอน เซม, ฮันนา แมคบริดจ์และคณะ, 2020, น. 85)

โรงเรียนสามารถสร้างศูนย์อาสาสมัครหรือกำหนดครูเป็นอาสาสมัครหรือบุคคลผู้ที่นักเรียนสามารถไปขอความช่วยเหลือในการหารือการติดต่อกับอาสาสมัคร โดยครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวหรืออาสาสมัครผู้ใหญ่สามารถนั่งคุยกับนักเรียนแต่ละคนในบางช่วงของปีและพูดคุยว่าตำแหน่งอาสาสมัครประเภทใดที่เหมาะสมกับความสนใจทักษะและแรงบันดาลใจในอาชีพของนักเรียนมากที่สุด นอกจากนี้โรงเรียนสามารถให้รายชื่อของอาสาสมัครและแนวทางการเป็นอาสาสมัคร รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน บ้านพักคนชรา สโมสรกีฬาและผ่านองค์กรการกุศล

จากวรรณกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ความสำคัญของจิตอาสา เป็นการพัฒนาตนเองใหม่ ความเก่งกล้าสามารถในกิจกรรมงานนั้นเกิดแรงกระตุ้นคือศรัทธาในการทำงาน ทำด้วยศรัทธาเชื่อมั่นในงานที่ทำ มีความมั่นใจ เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ของงานนั้น เมื่อทำงานที่เป็นเรื่อง ทางร่างกาย หรือทางสังคมเกิดความหมายเป็นประโยชน์ที่แท้จริง ปรากฏมองเห็นกันภายนอกและเกิดผลภายใน มีความซานิชานาญมากขึ้น ทำอะไรได้ดีขึ้น ทำไปแล้วเกิดความสบายใจอิมใจ มีความภูมิใจได้ทันที ไม่ต้องรอให้คนอื่นเขามาให้ผลตอบแทน

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสา

สำหรับหลักการของทฤษฎีปัญญาทางสังคม ในการอธิบายพัฒนาการผู้ใหญ่ จะเป็นการอธิบายพฤติกรรมองค์ประกอบส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีเชิงปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบ 3 อย่าง ได้แก่ พฤติกรรมปัญญา องค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อม โดยองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้ จะเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผล (วัลภา สบายยิ่ง, 2553)

ภาพที่ 2 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคลและอิทธิพลของสภาพแวดล้อม

ที่มา : แบนดูรา (Bandura, 1986 : 24)

จากภาพแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรม ปัญญาและองค์ประกอบส่วนบุคคล และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้น ต่างเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน นั่นก็หมายความว่าถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลทำให้องค์ประกอบอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น สายสมรเข้าไปเป็นผู้จำหน่ายตรงได้เห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในการทำงาน สภาพแวดล้อม (E) เช่นนี้ มีผลทำให้สายสมรเชื่อว่า (P) ความพยายาม มุมนานะของตนเองสามารถให้

ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งมีผลทำให้สายสมรมีพฤติกรรม (B) ที่แสดงออกถึงความพยายามมุ่งมั่นด้วย แล้วพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงความพยายามมุ่งมั่นของสายสมรมีทำหน้าที่เป็นสภาพแวดล้อม (E) ให้กับเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ด้วย

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเนื่องจากให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งส่วนตนเอง และสมาชิกในกลุ่มให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศในการทำงานร่วมกันช่วยส่งเสริมให้มีทักษะการทำงานร่วมกันที่ดีช่วยให้มุมมองกว้างขึ้น และช่วยพัฒนาการปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

5.1 ลักษณะพฤติกรรมของจิตอาสา ลักษณะของผู้ที่มีจิตอาสามีดังต่อไปนี้ (จิรวุฒน์ วิริงกร, 2542)

1) การมีทัศนคติที่รับรู้ว่าคุณค่าเพียงพอและรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้อง กระทำหรือไม่กระทำ หรืองดเว้นการกระทำคิดเห็นได้ด้วยตนเองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของส่วนรวม

2) การมีความยินดีที่ได้ทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เชื่อมั่นว่าตนทำได้ ไม่เห็นว่าเป็นภาระของตนเองที่มากจนเกินไป

3) เป็นผู้เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนทำ ทำอย่างมีความสุขไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยและไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ในสิ่งที่ตนได้ทำ

4) รู้สึกทนไม่ได้ที่ตนเองมองข้ามผ่านไปโดยไม่ให้ความร่วมมือ

5) เป็นคนมองประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ดังนั้น ผู้ที่มีจิตอาสา หรือมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมต้องเกิดจากการรับรู้ถึงคุณค่าในตัวเอง และเล็งเห็นว่าตนเองสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมได้ไม่ว่าจะเป็น การช่วยเหลือด้านสังคม เช่น ผู้คน สัตว์ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านพลังงาน ฯลฯ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ตัว ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดเชิงบวก หรือสร้างสรรค์ (Positive Thinking) ยิ่งกว่านั้นต้องเกิดความรู้สึกที่อยากเข้าไปมีส่วนร่วม (Participation) อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดียิ่งขึ้นด้วย หรืออีกนัย ผู้ที่มีลักษณะ พฤติกรรมของจิตอาสา จิตสาธารณะจะมีพฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่

- ช่วยแนะนำสิ่งทีถูกที่ควรให้แก่ผู้อื่น
- ร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม
- อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น
- แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น

พฤติกรรมที่เสียสละต่อสังคม ได้แก่

- เสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม
- เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ
- สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า

อ่อนแอกว่า

- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ (2551) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้มีจิตอาสา คือ การมีจิตที่ ต้องการให้ผู้อื่น ตั้งแต่การให้เงิน ให้สิ่งของ จนกระทั่งด้านแรงงานรวมถึงแรงสมอง ซึ่งเป็นจิตใจที่ยกระดับปัญญาภายในที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติซึ่งการให้หรือ เสียสละนี้สามารถทำได้จนถึงการเสียสละความเป็นตัวตนหรืออัตตาของตนเอง เมื่อพิจารณาเป็น ประเด็น ปิยะนาถ สรวิสุต (2552 : น. 35-37) ได้อธิบายว่าคุณลักษณะของผู้ที่มีจิตอาสา ดังนี้ 1. การเกิดความสงสาร เนื่องจากพบเห็นผู้ที่มีความเดือดร้อนมากกว่าตนเองและอยากที่ จะหาหนทางช่วยเหลือผู้อื่น 2. ประสบการณ์ที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยตนเอง และได้รับความสุขจึงอยากที่จะช่วยเหลือ ผู้อื่น 3. ความรู้สึกต่อเนื่อง เมื่อบุคคลได้รับการช่วยเหลือและรู้สึกประทับใจจึงอยากทำสิ่งดีๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น

นันทรัตน์ ปรีวัชรธรรม (2553 : น. 27-28) ได้รวบรวมลักษณะที่แสดงออกด้านพฤติกรรมจิตอาสาไว้ดังนี้

1) การช่วยเหลือ หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมื่อพบสถานการณ์ ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกต้องการช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับความสุข พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ การอำนวยความสะดวก การแบ่งปันสิ่งของ และการให้คำแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่นร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม

2) การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และรู้จักการเป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับ พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ สละกำลังกาย กำลังทรัพย์และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับ เพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า

3) ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง ความรู้สึกต้องการพัฒนาสังคมและพฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและมีความคิดริเริ่ม มาใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อพัฒนาตนเอง พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ สนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ดวงทิพย์ อ้นประสิทธิ์ (2555 : น. 29) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของผู้มีจิตอาสาไว้ว่ามี ลักษณะเป็นบุคคลที่พร้อมจะช่วยเหลือสังคมตลอดเวลา เป็นคนที่ตระหนักถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และยังมีความรักและชอบในสิ่งที่ตนพึงกระทำด้วยใจจริง โดยที่ปราศจากการเลือกผู้ที่ต้องการจะเสียสละให้และไม่ได้ถูกกระทำจากผู้อื่น เป็นการกระทำออกมาด้วยใจจริงอย่างแท้จริง ซึ่งลักษณะของผู้ที่มีจิตอาสานั้นจะผ่านการได้รับการปลูกฝังและการอบรม ถ่ายทอด พฤติกรรมในการเสียสละ โดยมีสถาบันต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนหรือเป็นแบบอย่าง ซึ่งลักษณะ เหล่านี้อาจเกิดมาจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างอาสาของคนในชุมชน โดยต้องอาศัยกระบวนการขัดเกลาจากสถาบันทางสังคมต่าง ๆ

กนกพร สุทธิสันหกุล (2557 : น. 16) ได้สรุปพฤติกรรมอาสา คือ การที่บุคคลอุทิศกำลังกาย กำลังใจ เวลา สติปัญญา สิ่งของ เงินทองในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทนในรูปสินจ้างรางวัลเป็นสำคัญ กระทำด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพราะถูกบังคับหรือเพราะหน้าที่ นำประโยชน์มาสู่ผู้ทำพฤติกรรม อาสาและกลุ่มบุคคลที่สาม ซึ่งกลุ่มบุคคลที่สามนี้ไม่รวมบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังได้รับความสุขใจเมื่อทำความดีและเป็นพฤติกรรมที่กระทำไปด้วยความตั้งใจ มีการวางแผนที่จะ อาสาช่วยเหลือภายใต้การจัดการขององค์กร แต่ไม่รวมการช่วยเหลือในเหตุการณ์เฉพาะหน้า อันส่งผลให้บุคคลต้องช่วยเหลือผู้อื่นโดยมิได้ตั้งใจ หรือวางแผนที่จะช่วยเหลือมาก่อน

โดยสรุปแล้วจิตอาสา มี 3 ลักษณะ คือ การช่วยเหลือผู้อื่น ตั้งใจทำอยากช่วยเหลือ มีความหวังดีต่อผู้อื่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม ผู้ที่มีจิตสาธารณะจะแสดงพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การงดเว้นการกระทำที่จะส่งผลให้เกิดความชำรุดเสียหาย และความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม

5.2 กระบวนการสร้างจิตอาสา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2558) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสาสามารถทำได้ทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยเด็กที่เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ผู้สอน เป็นหัวใจสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะจิตอาสาที่สามารถพัฒนาพร้อมกัน สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องนำองค์ความรู้เชิงทฤษฎีมาปรับประยุกต์ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน เริ่มจากตัวผู้สอนเองที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและค่อย ๆ ขยายไปสู่การพัฒนาผู้เรียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพัฒนาไปให้ถึงระบบคิดของผู้เรียนมากกว่าการให้ทำกิจกรรมโดยปราศจากความคิด อย่างไรก็ตามต้องถือเป็นหลักการว่าการพัฒนาจิตอาสาสามารถสอดแทรกได้ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การช่วยเหลือเพื่อนที่ทำการบ้านไม่ได้ก็เป็นจิตอาสาชนิดหนึ่ง หรือการประหยัดน้ำ ไฟฟ้า การจัดทำโครงการจิตอาสาที่ออกไปนอกโรงเรียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาเท่านั้น แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเชื่อมโยงเข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนในแต่ละชุมชนท้องถิ่น แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา มีดังนี้

1) การเป็นตัวแบบทางด้านจิตอาสาอย่างสม่ำเสมอ ตามทฤษฎีเซลล์กระจกเงา (Mirror Neuron Theory) เมื่อผู้สอนแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมาอย่างสม่ำเสมอ แม้ไม่ต้องสอนโดยวาจา แต่เป็นการสอนโดยการกระทำ ผู้เรียนจะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมนั้นด้วย การพัฒนาลักษณะนี้เป็นการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยกระบวนการซึมซับ การสังเกต การเลียนแบบพฤติกรรม แต่ควรใช้ควบคู่กับการสะท้อนผลตนเอง (Reflection) ในข้อ 5 ด้วย

2) การจัดการเรียนรู้ต้องผ่านกระบวนการการปฏิบัติ (Action Learning) โดยการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาตามความเหมาะสมด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นโครงการเฉพาะกิจขึ้น แต่ควรบูรณาการไปในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ และที่สำคัญจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการปฏิบัติต่อเพื่อนและผู้สอน

3) การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้จิตอาสา โดยทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วม (Empathy) ความเห็นอกเห็นใจ เอาใจผู้อื่นมาใส่ใจตนเอง เพื่อรับรู้ความรู้สึก และตอบสนองโดยการแสดงพฤติกรรมจิตอาสาอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งภาษาพูดและภาษากาย

4) มุ่งเน้นการการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมอง (Transformation of Learning) ของผู้เรียน ทำให้เห็นว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมส่วนรวมได้ ไม่สำคัญว่าจะเรียนเก่งสอบได้คะแนนดีหรือไม่ การปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมองดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาจิตอาสาอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

5) การจัดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนตนเอง (Self - reflection) มุ่งให้เห็นความคิดและความรู้สึกของตนเองเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น หรือทำประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมทั้งการกำหนดแนวทางสำหรับพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีจิตอาสาต่อไป

6) ผู้สอนต้องสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนว่าการมีจิตอาสานั้นจะต้องไม่เป็นการเบียดเบียนตนเองหรือบุคคลรอบข้าง มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา สิ่งใดที่เกินกำลังที่เราจะทำได้ คนเดียวต้องรู้จักสร้างแนวร่วมหรือเครือข่ายมาช่วยให้สำเร็จ

6. นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำหนดให้นักศึกษา ศึกษาด้วยตนเอง จากสื่อต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้เป็นหลัก นักศึกษาจึงต่างคนต่างเรียนอยู่ที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โอกาสที่จะรู้จักสนิทสนมกับเพื่อนห้องถิ่นที่เรียนร่วมวิชาเอกเดียวกันหรือสาขาวิชาเดียวกันจึงมีน้อย หรือเมื่อมีปัญหาวิชาการต้องการจะไต่ถามจากอาจารย์ผู้สอน แม้จะติดต่อได้ทางไปรษณีย์และจากการเข้ารับการสอนเสริม แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่บ้าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเห็นว่านักศึกษาในแต่ละท้องถิ่นน่าจะได้รวมตัวกันกระทำกิจกรรมเพื่อจะได้มีโอกาสรู้จักสนิทสนมกัน เพื่อช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการ และ

ด้านอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ ต่อนักศึกษาต่อไป มหาวิทยาลัยจึงได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรม นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้มีประกาศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2555 เรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2555 ให้ทุกสาขาวิชากำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตทุกสาขาวิชา และเพิ่มเติมได้ตามศาสตร์ของแต่ละสาขาวิชา โดยมีพฤติกรรมจิตอาสาเป็นคุณลักษณะหนึ่งประการในภาพรวม โดยคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์มีดังนี้

ภาพที่ 3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อ้างอิง ประกาศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, พ.ศ. 2555 เรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2555.

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

องค์ประกอบ	ประเด็น	ระดับปริญญาตรี
1. มีคุณธรรม จริยธรรม	1.1 มีความซื่อสัตย์ สุจริต 1.2 มีความขยันหมั่นเพียร 1.3 มีความพอเพียงและมีวินัย 1.4 มีเจตคติที่เหมาะสม	มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความขยันหมั่นเพียร มีความพอเพียงและมีวินัย มีเจตคติที่เหมาะสม มีวัฒนธรรม คุณธรรม และ

องค์ประกอบ	ประเด็น	ระดับปริญญาตรี
	1.5 มีวัฒนธรรม คุณธรรม และ ศีลธรรมอันดี 1.6 มีจรรยาบรรณวิชาชีพ	ศีลธรรมอันดี มีจรรยาบรรณ วิชาชีพ
2. มีความรอบรู้และมี ประสบการณ์	2.1 มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่ศึกษา 2.2 มีความรู้รอบในศาสตร์ที่ เกี่ยวข้อง 2.3 มีความสามารถในการประยุกต์ ความรู้สู่การใช้ประโยชน์	มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่ศึกษา มีความรู้รอบในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถในการประยุกต์ ความรู้สู่การใช้ประโยชน์
3. คิดเป็น แก้ปัญหาได้	3.1 มีทักษะในการคิดเชิงระบบ 3.2 มีทักษะในการตัดสินใจและ แก้ปัญหา 3.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3.4 ใช้ความรู้สู่การปฏิบัติได้	มีทักษะในการคิดเชิงระบบ มีทักษะในการตัดสินใจและ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มและ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ใช้ความรู้สู่การปฏิบัติ ได้ แสดงความคิดเห็นที่เป็นของ ตัวเองได้ และรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น
4. มีความรับผิดชอบ	4.1 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง 4.2 มีความรับผิดชอบต่อองค์กร 4.3 มีความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม และสังคมทุกระดับ 4.4 มีจิตอาสา และจิตสาธารณะ	มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความรับผิดชอบต่อองค์กร มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมทุกระดับ มีจิตอาสา และจิตสาธารณะ
5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี	5.1 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น 5.2 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 5.3 เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
6. มีความสามารถในการ สื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม	6.1 มีทักษะการสื่อสารที่ดี 6.2 มีทักษะในการใช้ภาษา 6.3 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีทักษะใน การใช้ภาษา มีทักษะในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสืบค้น ติดตามความก้าวหน้าทาง วิชาการอย่างรู้เท่าทัน มี

องค์ประกอบ	ประเด็น	ระดับปริญญาตรี
	6.4 มีความสามารถในการศึกษา วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา วิเคราะห์	ความสามารถในการศึกษา วิเคราะห์และนำเสนอผล การศึกษา วิเคราะห์
7. ทักษะการศึกษาทางไกล และสามารถศึกษาค้นคว้า ได้ด้วยตนเอง	7.1 มีความสามารถในการศึกษา ด้วยตนเอง 7.2 ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง 7.3 มีความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร	มีความสามารถในการเรียนรู้ ตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียรอยู่ เป็นนิจ

การวิเคราะห์ Factor แบบยืนยันองค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis CFA)

เป็นการวิเคราะห์ยืนยันอันดับแรก เพื่อให้ข้อมูลแน่ใจว่าเป็นไปตามข้อตกลงการวิเคราะห์ด้วย EFA ก่อน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นการทดลองเชิงยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปัจจัยแฝง โดยเป็นการ “ยืนยันความสัมพันธ์” ว่าตัวแปรเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อปัจจัยแฝงที่สร้างขึ้นหรือไม่ ดังนั้น ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องสร้างข้อคำถามตามคุณลักษณะของทฤษฎีเพื่อการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัย และใช้เป็นตัวแปร (Observe Variable) เพื่อสะท้อนปัจจัยแฝง (Latent Variable) สำหรับการสร้างโมเดลสมมติฐาน การวิเคราะห์และยืนยันโมเดลสมมติฐานว่าโมเดลนั้นถูกยอมรับหรือไม่ จะใช้โปรแกรม AMOS นอกจากจะใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและปัจจัยแฝงแล้ว ยังจะเป็นการตรวจสอบว่าโครงสร้างของโมเดลที่กำหนดตามทฤษฎีนั้นมีความคงที่หรือไม่ เมื่อถูกนำไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันหากพบว่าผลที่ได้จากการทดสอบมีความคงที่แล้ว จะสรุปได้ว่า โมเดลสมมติฐานดังกล่าวยืนยันว่ากลุ่มตัวแปรที่กำหนดสามารถสะท้อนความเป็นปัจจัยแฝงนั้น ๆ ได้จริงในพื้นที่ที่ศึกษา (กริช แรงสูงเนิน, 2554, น. 99)

1. วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ปัจจัย

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ปัจจัย กัลยา วานิชย์บัญชา (2551, น. 216-217) เสนอไว้ คือ จากประเภทของการวิเคราะห์ปัจจัยซึ่งมี 2 ประเภท มีวัตถุประสงค์ใหญ่ ดังนี้

1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรที่มีจำนวนมาก ทำให้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความร่วมกันหรือสัมพันธ์กันมาก หรือตัวแปรใดบ้างที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2) เพื่อลดจำนวนตัวแปรด้วยการสร้างปัจจัยขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของตัวแปรหลาย ๆ ตัวด้วยการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรจากวัตถุประสงค์ข้อ 1

3) เพื่อตรวจสอบหรือยืนยันความถูกต้องของโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรว่าเป็นไปตามที่ผู้ศึกษาคาดไว้หรือไม่

2. ประโยชน์ของเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย

กัลยา วานิชย์บัญชา (2551, น. 217-218) เสนอประโยชน์ของเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยไว้ ดังนี้

1) ช่วยลดจำนวนตัวแปรจำนวนมากซึ่งมีความร่วมมือกันหรือมีความสัมพันธ์กันทำให้เกิดปัญหาในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่สร้างขึ้นใหม่จะประกอบด้วยค่าความร่วมมือกันของตัวแปรต่าง ๆ จะทำให้สามารถนำปัจจัยแต่ละหน่วยตัวอย่างได้และเรียกค่าของปัจจัยว่า คะแนนปัจจัย (Factor Score) ซึ่งมีผลให้สามารถนำปัจจัยที่สร้างขึ้นไปวิเคราะห์เทคนิคทางสถิติอื่น ๆ ต่อไป

2) จากปัจจัยที่สร้างขึ้นทำให้สามารถแก้ปัญหากรณีที่ข้อสมมติหรือเงื่อนไขของเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติบางเทคนิคไม่เป็นจริง เช่น เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ซึ่งมีเงื่อนไขว่าตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ แต่ในทางปฏิบัติมักพบว่าตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวมักมีความสัมพันธ์ วิธีการแก้ปัญหาวิธีหนึ่งคือ การใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในปัจจัยเดียวกัน และถ้าสามารถทำให้แต่ละปัจจัยไม่มีความสัมพันธ์แล้วจะสามารถใช้ปัจจัยที่สร้างขึ้นใหม่เป็นตัวแปรอิสระในเทคนิคดังกล่าวข้างต้น

3) ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร ทราบว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันมากหรือมีความร่วมมือกันสูง ตัวแปรใดบ้างที่ไม่สัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อย

4) การที่สร้างความหมายของปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เมื่อนำปัจจัยไปเป็นตัวแปรเพื่อวิเคราะห์ต่อไปนั้นเป็นสิ่งที่ประโยชน์มากในทางปฏิบัติ เพราะทำให้สามารถอธิบายความหมายหรือเปรียบเทียบปัจจัยในด้านต่าง ๆ ได้

5) ทำให้สามารถตรวจสอบหรือยืนยันโครงสร้างของตัวแปรว่ามีลักษณะอย่างใดที่คาดไว้หรือไม่ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน

6) ทำให้ทราบน้ำหนักหรือความมีส่วนร่วมของตัวแปรแต่ละตัวในปัจจัยต่าง ๆ

3. หลักการพิจารณาก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังนี้

กรีซ แร่งสูงเนิน (2554, น. 99-101) ได้กล่าวรายละเอียดในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน คือ

1) ลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จะต้องมึลักษณะ ดังนี้

1.1 เป็นข้อมูลที่วัดค่าแบบไลเคิร์ต (Likert Scale)

1.2 จำนวนข้อมูลที่ใช้เพื่อการวิเคราะห์ควรมีน้อย 100 ตัวอย่าง เนื่องจากโปรแกรม AMOS โดยส่วนใหญ่ผู้วิเคราะห์มักจะใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ดังนั้น หากใช้วิธี ML แล้วมีข้อเสนอแนะว่า จำนวนของกลุ่มตัวอย่างควรใช้อย่างต่ำประมาณ 100-200 ชุดตัวอย่าง

2) สิ่งที่ต้องกระทำก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โดยใช้โปรแกรม AMOS เป็นต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรม หากพบว่าข้อมูลไม่สมบูรณ์โดยผู้วิเคราะห์จะต้องตรวจสอบข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 การตรวจสอบความครบถ้วน และความเที่ยงตรงของข้อมูล (Missing Data and Accuracy of Data Files) สิ่งแรกที่นักวิจัยต้องทำคือ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่ามีการบันทึกครบทุกข้อคำถามหรือไม่ วิธีที่ง่ายที่สุดคือ วิธีการใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่มีอยู่เพื่อคำนวณหาค่าของข้อมูลที่สูญหาย

2.2 การตรวจสอบการความปกติของข้อมูล (Normality)

เป็นการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูล โดยข้อมูลจะต้องมีการแจกแจงปกติจึงจะสามารถใช้โปรแกรม AMOS ได้ ความปกติของข้อมูลสามารถดูได้จากตัวเลขสถิติหรือกราฟในกรณีการวัดค่าสถิติจะดูได้จากค่า Skewness (SK : การกระจายที่สมมาตร) และค่า Kurtosis (KU : ความสูงของการกระจาย) (Tabachnick & Fidell, 2007 อ้างถึงใน กริช แรงสูงเนิน, 2554, น. 101) ค่าลบและค่าบวกจะแสดงทิศทางของข้อมูลช่วงตัวเลขระหว่าง -3.0 ถึง +3.01 จะแสดงถึงการกระจายของข้อมูลแบบปกติ

2.3 การตรวจสอบค่าผิดปกติ ค่าที่ผิดปกติ (Outlier) สามารถดูได้จากข้อมูลดิบว่ามีค่าสูงหรือต่ำที่ผิดปกติหรือไม่ หรืออาจดูได้จากกราฟฮิสโทแกรม

2.4 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) สามารถวัดได้จากการทดสอบค่า Cronbach alpha ค่าที่สูงแสดงถึงความน่าเชื่อถือที่มาก ค่าที่ได้ควรอยู่ระหว่าง .6-1.0

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อเป็นการทดสอบเชิงยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับตัวแปรแฝงแต่ละตัว โดยเป็นการ “ยืนยันความสัมพันธ์” ว่าตัวแปรเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงที่สร้างขึ้นหรือไม่ เมื่อทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของทุกตัวแปรแฝงก่อน แล้วจึงนำไปทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงโครงสร้างเพื่อทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเสนอผลอิทธิพลของแต่ละตัวแปรต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุดาพรรณ บินนอก. (2551) โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแจกแนกตามสาขาที่เรียน 2) เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 720 คน เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาและแบบวัดจิตอาสาของนิสิต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ผลการวิจัยพบว่า 1. นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนิสิตมี 3 ด้าน คือ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยสื่อมวลชน 2. โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นมีตัวแปรแฝง 5 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัว โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 31.821$, $p = 0.282$, $p = 0.282$, $df = 28$, $GFI = 0.993$, $AGFI = 0.978$, $RMR = 0.010$) ทั้งนี้ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับจิตอาสาได้ร้อยละ 72.10

วลัยทิพย์ เปรมทวิธินโชค. (2556) การศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา กับคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนิสิตนักศึกษา ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุดคือ ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนาชนบท โดยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านกีฬา ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านจริยธรรม และระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม โดยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) ระดับคุณลักษณะด้านจิตอาสา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุดคือระดับคุณลักษณะจิตอาสาด้านการช่วยเหลือผู้อื่น อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือระดับคุณลักษณะจิตอาสาด้านความมุ่งมั่นพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง และระดับคุณลักษณะจิตอาสาด้วยการเสียสละต่อสังคม อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ และ 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาในลักษณะที่มีการทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ เข้าไปมีส่วนร่วมการคิด แก้ไข พัฒนา และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาได้

จิราพรรณ เรื่องพุทธ. (2556) การวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการมีจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษา : การวิจัยแบบผสมวิธี. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับจิตอาสาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ระดับจิตอาสาด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและด้านการเสียสละต่อสังคมอยู่ในระดับสูง แต่ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ระดับจิตอาสาของนักเรียนเมื่อจำแนกตามสังกัดโรงเรียนและขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนหญิงมีระดับจิตอาสาสูงกว่านักเรียนชายในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แต่ระดับจิตอาสาด้านการเสียสละต่อสังคมและการมุ่งมั่นพัฒนาไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับจิตอาสาสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น แต่ระดับจิตอาสาด้านการเสียสละต่อสังคมและการมุ่งมั่นพัฒนาไม่แตกต่างกัน 2) ลักษณะกิจกรรมส่งเสริมการมีจิตอาสาของนักเรียนแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ กิจกรรมด้านการพัฒนาเยาวชนและส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตและด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่โรงเรียนจัดน้อยที่สุดเป็นกิจกรรมด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม แนวทางการส่งเสริมจิตอาสาควรให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนตามความสนใจ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการนำเสนอ ออกแบบและวางแผนทำกิจกรรมสถานศึกษาควรสำรวจความต้องการและความสนใจของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาและจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน

อังสนา อัครพิศาล และคณะ. (2556) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า 1. ระดับจิตอาสาของนักศึกษาโดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.93-1.98 อยู่ในระดับ 2 คือ การมีจิตอาสาที่กระทำตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคมหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีจิตอาสาสูงสุดในด้านการเสียสละต่อสังคม ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความมุ่งมั่นพัฒนา ตามลำดับ 2. การศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมบางประการที่มีอิทธิพลต่อระดับจิตอาสาของนักศึกษา พบว่า 2.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อมบางประการที่มีอิทธิพลต่อระดับจิตอาสาของนักศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.78-3.81 อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัว การเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น และการส่งเสริมจากสถาบันมีอิทธิพลต่อระดับจิตอาสามากที่สุดตามลำดับ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมบางประการที่มีอิทธิพลต่อระดับจิตอาสาของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากสถาบัน (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจิตอาสาของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากกว่าด้านอื่น ๆ รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น (X_3) และด้านการสนับสนุนจากครอบครัว (X_1) ตามลำดับ โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกใน

ระดับปานกลางกับระดับจิตอาสาของนักศึกษา 2.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมบางประการที่มีอิทธิพลต่อระดับจิตอาสาของนักศึกษาที่เป็นตัวพยากรณ์ได้ดี คือ การสนับสนุนจากสถาบัน (X_2) การสนับสนุนจากครอบครัว (X_1) และการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น (X_3) และสามารถร่วมกันอธิบายระดับจิตอาสาของนักศึกษาด้านการเสียสละต่อสังคม (Y_2) ได้ร้อยละ 20.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.298 + 0.118 (\text{การสนับสนุนจากครอบครัว} : X_1) + 0.204 (\text{การสนับสนุนจากสถาบัน} : X_2) + 0.120 (\text{การเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น} : X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = 0.142 (\text{การสนับสนุนจากครอบครัว} : X_1) + 0.245 (\text{การสนับสนุนจากสถาบัน} : X_2) + 0.151 (\text{การเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น} : X_3)$$

3. จากการศึกษาเหตุผลที่นักศึกษาคิดว่าทำให้ตนเองเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา คือ เป็นการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นมากที่สุด รองลงมา คือ มีความสุขและพึงพอใจที่ได้ทำกิจกรรมเพื่อสังคม รู้สึกภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสังคม เชื่อตามคำสอนในศาสนาที่ว่า “การทำ ความดีเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ” และเห็นว่าการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นสิ่งที่นักศึกษาที่ดีพึงปฏิบัติ ตามลำดับ ดังนั้น แนวทางการเสริมสร้างจิตอาสาแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจิตอาสาในด้านการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น กิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมให้มากขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และควรประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาทราบให้มากกว่าเดิม

วีรพร สีสถาน (2557) การพัฒนาแบบวัดจิตอาสาสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า 1) แบบวัดที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามประสบการณ์ด้านจิตอาสาของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกประกอบจิตอาสา ออกเป็น 3 ด้าน คือ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา แบบวัดจิตอาสาที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ($IOC = 0.50 - 1.00$) มีความเป็นปรนัย มีอำนาจจำแนกสูง แบบวัดมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูง โดยมีค่าความเที่ยงด้านการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา เท่ากับ 0.58, 0.72 และ 0.76 ตามลำดับ มีความตรงเชิงโครงสร้างซึ่งจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองพบว่า โมเดลการวัดจิตอาสาที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 148.74$, $df = 122$, $p = 0.50$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.97$, $RMR = 0.13$, $RMSEA = 0.02$) 2) โดยภาพรวมนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีระดับจิตอาสาอยู่ที่ระดับปานกลาง นักเรียนหญิงมีระดับจิตอาสามากกว่านักเรียนชาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีระดับจิตอาสาสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนในสังกัด สพฐ. มีจิตอาสาสูงกว่านักเรียนในสังกัด กทม. และสังกัด สข. นักเรียนในสังกัด กทม. มีจิตอาสาสูงกว่าสังกัด สข. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาตั้งแต่ 3 ครั้ง/เทอมขึ้นไปมีจิตอาสาสูงกว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาต่ำกว่า 3 ครั้ง/เทอม และนักเรียนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมของโรงเรียนมีจิตอาสาสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนมากมีเหตุผลของการกระทำพฤติกรรมจิตอาสาตามทฤษฎีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

พรรชา เอกพรประสิทธิ์ (2559) ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และ 3) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการนำรูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีไปใช้ แบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 40 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีองค์ประกอบคือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล องค์ประกอบของการเรียนรู้จิตอาสา คือ หลักการเรียนรู้ผ่านฐานต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ความคิด จิตใจ การลงมือกระทำ การช่วยเหลือ และความสุขใจ 2) ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีของกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมจิตอาสา ก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน และ 3) ปัจจัยและเงื่อนไขการนำรูปแบบกิจกรรมไปใช้ ปัจจัย ได้แก่ มหาวิทยาลัย คณาจารย์ และบุคลากร มีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาความรู้ เจตคติและความสามารถด้านจิตอาสา การรณรงค์ ให้ความรู้และข่าวสาร มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการส่งเสริมจิตอาสาของนักศึกษา และการสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านโครงการกิจกรรมจิตอาสาอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนเงื่อนไขได้แก่ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดโครงการจิตอาสา รวมถึงการประเมินและติดตามผล

จุฑาทพร นาครรอด (2554) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุกับการมีจิตสาธารณะ ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และขนาดอิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุกับการมีจิตสาธารณะ ตัวแปรสาเหตุที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การปลุกฝังจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำนวน 645 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ฉบับ และเป็นแบบวัด จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก รวม 4 ฉบับ เครื่องมือแต่ละฉบับมีค่าความเชื่อมั่น .835 .881 .828 .801 .816 และ .768 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1. องค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2/df = 2.708$, $GFI = .974$, $AGFI = .925$, $SRMR = .033$, $RMSE = .031$) 3. การมีจิตสาธารณะได้รับอิทธิพลทางตรงจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม รองลงมาได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การปลุกฝังจากโรงเรียน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .764 .702 .564 .558 และ .248 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะมากที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และการปลุกฝังจากโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .156 และ .112 ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 5 ตัว อธิบายความแปรปรวนของจิตสาธารณะได้ร้อยละ 75.80

จิวรรณ พาชอบ (2556) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. พบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานีนั้น ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทผู้สอนและผู้เรียน แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์บนเครือข่าย และวัดและประเมินผล 2) กระบวนการเรียนการสอน มี 3 ขั้นตอน คือ 2.1) ขั้นเตรียมการ 2.2) ขั้นการเรียนการสอน ประกอบด้วย ขั้นศึกษาเนื้อหา ขั้นนำเสนอและระบุประเด็นปัญหา ขั้นสร้างสมมติฐาน ขั้นค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมขั้นสังเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบสมมติฐาน ขั้นสรุปและนำเสนอผลการคิด 2.3) ขั้นประเมินผล และ 3) กิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บ ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, $SD = .53$) บทเรียนบนเว็บมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.40$, $SD = .50$) และบทเรียนบนเว็บที่

พัฒนาขึ้นตามรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบ การเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพิ่มพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนทรี ผาตินาวิน (2558, น 115-117) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแสนสุข จังหวัดชลบุรีผลการวิจัยปรากฏว่า (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแสนสุขในกลุ่มทดลองหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีจิตสำนึกสาธารณะมีพฤติกรรมความมีจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่าของกลุ่มควบคุมหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) กลุ่มทดลองหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่าพฤติกรรมดังกล่าวก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) กลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามแตกต่างกัน หลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความมีจิตสำนึกสาธารณะ มีพฤติกรรมความมีจิตสำนึกสาธารณะไม่แตกต่างกัน (5) การสังเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้น โดยใช้เทคนิคตัวแบบทั้งตัวแบบบุคคลจริง ตัวแบบสัญลักษณ์ และสารบันทึกหรือคำบอกเล่า กลุ่มตัวอย่างได้เสนอว่าตัวแบบบุคคลจริงได้ผลดีที่สุดเพราะสังเกตง่าย มีความชัดเจน เลียนแบบพฤติกรรมตัวแบบได้ดีกว่าและการเสนอตัวแบบต้องควบคู่กับการเสริมแรง

ชนันพัฒน์ วรณวิจิตร (2561) การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมืองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า 1) ชุดกิจกรรมหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.48/82.08 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนรู้อยู่ด้วยชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ออกของนักเรียนที่เรียนรู้อยู่ด้วยชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.6964 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.6964 หรือคิดเป็นร้อยละ 69.64 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิชาหน้าที่พลเมือง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อดิศร ขาวสะอาด (2555) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ และคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมวนรดิศวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมวนรดิศวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) คุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน หลังจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณลักษณะจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิราภรณ์ พงษ์ศรีทัศน์ (2555) ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. งบประมาณเงินผลประโยชน์ ปี พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. ผลการวิจัยพบว่า ระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะกับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน และการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ ตามลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์จิตสาธารณะของนักศึกษาได้ร้อยละ 47.30

ศิริสุข นาคะเสนีย์ และคณะ (2557) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยภายในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม และปัจจัยภายนอกด้านการสนับสนุนจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด 3. เพศ สาขาวิชา และชั้นปีที่ศึกษา แตกต่างกันไป มีพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4. ปัจจัยภายในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมและแรงจูงใจ และปัจจัยภายนอกด้านการสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย การสนับสนุนจากชุมชน และการสนับสนุนจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปได้ว่าจิตอาสา มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ปัจจัยด้านตนเองมากที่สุด และสิ่งแวดล้อมรองลงมา วิธีการพัฒนาจิตอาสา จะเน้นการมีส่วนร่วมรวมถึงการเป็นเครือข่าย

